

LIETUVOS ŪKIŲ VEIKLOS KITIMO TENDENCIJOS IR JŲ SĄSAJOS SU VIETOS MAISTO SISTEMA

Matas MICKEVIČIUS, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija, Bioekonomikos plėtros fakultetas,
el. paštas: matas.mickevicius@vdu.lt

Santrauka

Straipsnio tikslas – mokslinės literatūros analizės pagrindu ir remiantis statistiniais duomenimis atskleisti Lietuvos ūkių veiklos kitimo sąsajas su vietos maisto sistema. Tyrimas atskleidžia, kad vietos maisto sistemų organizavimas Lietuvoje tiesiogiai susijęs su ūkininkų demografinė ir struktūrinė ūkių raida. Nors bendras valdų skaičius mažėja, stebimas nežymus jaunųjų ūkininkų skaičiaus augimas rodo teigiamas kartų kaitos prielaidas. Vis dėlto auganti pensinio amžiaus ūkininkų dalis ir lėta kartų kaita kelia riziką vietos maisto sistemos tęstinumui, inovacijų diegimui ir produkcijos pasiūlos įvairovei. Be to, stiprėjanti augalininkystės specializacija bei mažėjanti gyvulininkystės ir mišrių ūkių dalis silpnina agroekologinį balansą ir gali mažinti vietos maisto sistemos atsparumą bei savarankiškumą. Gauti rezultatai pagrindžia kryptingą politikos ir paramos priemonių poreikį, siekiant užtikrinti tvarią vietos maisto sistemų plėtrą.

Reikšminiai žodžiai: vietos maisto sistema, maisto produktų tiekimo grandinės, žemės ūkio veikla, kitimas.

Įvadas

Pastarųjų metų ekonominė situacija, klimato kaita, besikeičiantys vartotojų poreikiai nulėmė žemės ūkio produktų pasiūlą ir realizaciją. Vis daugiau žmonių rūpinasi savo sveikata skirdami dėmesį mitybai, pasirinkdami ekologiškus produktus, dažnai įsigyjant juos tiesiai iš ūkininkų. Užsienio ir Lietuvos mokslininkų tyrimai, susiję su vietos produktų realizavimu, rodo, kaip keitėsi žemės ūkio produktų tiekimo grandinės. Rajonų savivaldybės skatina ūkininkų ir įvairių rajono organizacijų bendradarbiavimą, kad vietos produktų augintojai, perdirbėjai ir gamintojai visų pirma produkcija aprūpintų arti esančius vartotojus. R. Sonnino (2013) nuomone, vietos maisto tinklai, tvarus jų vystymasis susijęs ne tik su aplinkosauginiais, socialiniais, ekonominiais aspektais, bet ir su vietos institucijų politikos sprendimais. Tai padeda kurti vietos maisto sistemą. Pasak V. Atkočiūnienės ir I. Žyvatkauskaitės (2020), vietos maisto sistemos organizavimas yra maisto produktų vartotojų ir suinteresuotų veikėjų tarpusavio sąveika, mainai, bendravimas ir bendradarbiavimas trumpojoje maisto tiekimo grandinėje. Dažniausiai išskiriamos žemės ūkio paslaugų teikėjų, savivaldos, vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų, žemės ūkio produkcijos gamintojų, viešojo maitinimo organizatorių ir perdirbėjų grupės, kurios svariai gali prisidėti prie vietos maisto sistemos kūrimo ir organizavimo. Trumposios maisto tiekimo grandinės su kuo mažiau tarpininkų orientuotos į tvarų maisto tiekimą ir vietos ekonomikos stiprinimą. L. Enthoven ir G. Van den Broeck (2021) nuomone, trumposios tiekimo grandinės (angl. short food supply chains) dažnai sutapatamos su tiesiogine prekyba (angl. direct-to-consumer), nors tai nėra tapatūs reiškiniai, o vietinis maistas nebūtinai reiškia, kad yra geresnis socialinei ir ekonominei aplinkai. Nors Lietuvos teritorija nedidelė, tik nedidelė dalis ūkininkų užaugintus produktus parduoda tiesiogiai vartotojams. Vietos valdžios institucijos, siekdamos išspęsti regionines bei vietos gyventojų apsirūpinimo produktais problemas, skatina ūkininkus bendradarbiauti, taikyti naujoves ir įvairius vietos maisto produktų realizavimo būdus.

Tyrimo tikslas – išanalizavus Lietuvos ūkių veiklos kitimo tendencijas atskleisti jų sąsajas su vietos maisto sistema.

Išskeltam tikslui pasiekti sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Išanalizuoti vietos maisto sistemas ir jų transformaciją.
2. Atskleisti Lietuvos ūkių kitimo aspektus ir sąsajas su vietos maisto sistema.

Tyrimų objektas ir metodai

Tyrimo objektas – Lietuvos ūkių veiklos kitimo tendencijų įtaka vietos maisto sistemai. Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė; statistinių duomenų sisteminimo ir apibendrinimo; grafinio vaizdavimo metodai.

Tyrimų rezultatai ir jų aptarimas

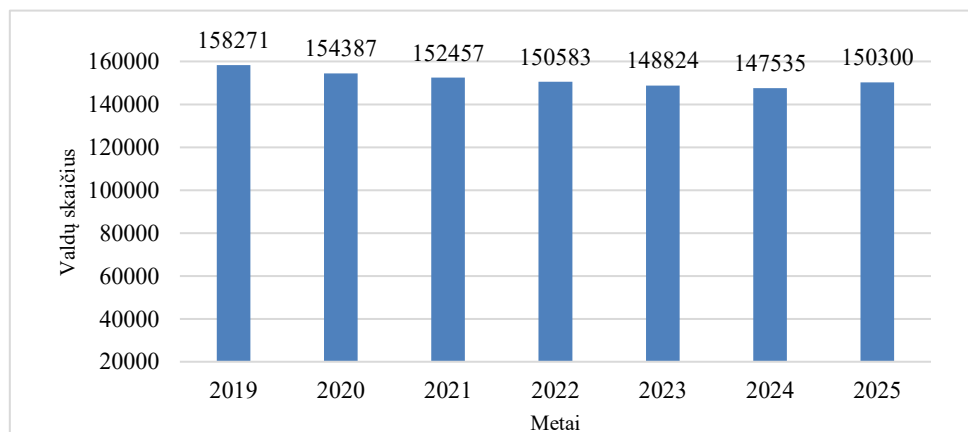
Maisto produktų realizacija visų pirma siejama su produktų auginimu ar gamyba ir jų tiekimu. Iki maisto produkto pateikimo vartotojams reikia įvertinti žaliavos auginimą, gamybą ir perdirbimą, nes tai lemia ne tik skirtingą tiekimo dalyvių skaičių, bet ir produkto kokybę, kainą bei pristatymo vartotojui laiką.

V. Atkočiūnienė ir kt. (2019) teigia, kad Lietuvos ir užsienio mokslininkai vis dar neturi vieningos nuomonės, kas yra vietinis maisto produktas ir vietos maisto sistema. Autorės iškėlė trumposios maisto tiekimo grandinės problemas, pateikė teorines ir organizavimo vietos maisto sistemos Lietuvoje prielaidas. Pasak G. Belletti ir A. Marescotti (2020), trumposiomis maisto tiekimo grandinėmis siekiama sumažinti „atstumą“ tarp žemės ūkio ir galutinio vartojimo, tiesiogiai iš naujo sujungiant ūkininkus su vartotojais, dėl ko kyla ekonominių, aplinkosaugos ir socialinių problemų bei ūkininkų

ir vartotojų poreikių suderinamumo. Nagrinėjant alternatyvius maisto produktų tiekimo tinklus visų pirma pabrėžiama maisto tinklo „alternatyvumas“ tradicinių gamybos ir platinimo kanalų atžvilgiu, o trumpųjų tiekimo grandinių esmė – vienas tarpininkas ar jų nebuvimas, gamybos ir produkto vartojimo „artumas“. L. Enthoven ir G. Van den Broeck (2021) nurodo, kad vietos maisto sistemos (angl. Local Food System) nėra vienodai apibrėžtos, nes daugelyje tyrimų reikšmė „vietos ar vietinis“ produktas interpretuojami labai skirtingai. Vietos maisto sistemos terminas kito nuo nesudėtingo, apimančio vietą, dalyvių ir jų ryšių iki kompleksinio, kai susidaro tinklas, kuriame bendradarbiauja didelis skaičius, skirtingas veiklas vystančių ir jas koordinuojančių dalyvių. Galima išskirti, kad pagrindiniai aspektai, kuriuos įvardija dauguma mokslininkų, yra: *vieta* dėl produkto gaminimo, perdirbimo ir paskirstymo/pardavimo artumo; *tvarumas*; *socialinė – ekonominė nauda* visuomenei ir gyventojams. Tai iliustruoja V. Atkočiūnienė ir kt. (2019) apibendrinime, kuriame vietos maisto sistemą apibrėžia kaip „bendradarbiavimo tinklą, kurį sudaro aplinka, žmonės, institucijos ir procesai, kurių metu gana mažoje geografinėje teritorijoje auginamos kultūros ir gyvuliai, gaminami maisto produktai ir parduodami tiesiogiai vartotojui arba trumpąja maisto tiekimo grandine, t. y. pasitelkiant kuo mažiau tarpininkų“. R. Sonnino (2013) tyrimas atskleidė, kad vietos maisto sistemos turi būti labiau integruotos ne tik į konkrečią teritoriją, bet ir susietos su regiono ar šalies darnios plėtros tikslais, padėtų jų siekti.

Vėliau atlikti moksliniai tyrimai atskleidžia kompleksinį požiūrį į vietos maisto sistemą, kur prie pagrindinių dalyvių prisijungia tarpininkai, koordinatoriai su apibrėžtomis veiklos funkcijomis. E. W. Anggraeni ir kt. (2022) pateikė vietos maisto sistemos modelį, kuris apibūdina visų dalyvaujančių veikėjų veiklą ir koordinavimą, siekiant sukurti vietos maisto sistemą. R. Sonnino ir P. Milbourne (2022) sutelkė dėmesį į erdvinės procesų transformacijas, jų poveikį maisto sistemų veikimui, kai apjungiama tvarumo nauda, erdviniai ryšiai, socialinė įtrauktis ir ūkio sektorių ryšiai. D. Sharma (2025) akcentavo maisto sistemos atsparumo stiprinimą ir bendruomenių galią formuoti savo maisto aplinką dalyvaujant, pripažįstant tradicines praktikas, užtikrinant lygias galimybes gauti išteklių ir įgyvendinant lyčių lygybę užtikrinančią politiką – visa tai rodo vietinių maisto sistemų tobulinimą ir stiprinimą. Mokslininkės nuomone, vengiant tolimojo susisiekiimo, išsaugant žemės ūkio biologinę įvairovę ir naudojant mažai energijos reikalaujančias sąnaudas galima sumažinti maisto sistemų išmetamų teršalų kiekį. Literatūros analizė atskleidė, kad dominuoja skirtingas požiūris į vietos produkto realizavimą ir formas. Taip pat nėra aiškiai ir vienareikšmiškai apibrėžtų vietos maisto sistemos organizavimo principų ir metodų, jie yra sukuriami ar nustatomi atsižvelgiant į konkrečią situaciją. Todėl planuojant tvarų maisto tiekimą, organizuojant vietos maisto sistemas būtina atsižvelgti į konkrečios aplinkos sąlygas, gyventojų poreikius, įmonių ir ūkininkų galimybes. Šiame straipsnyje apžvelgiamos ūkininkų galimybės.

Siekiant organizuoti vietos maisto produktų sistemos kūrimo galimybes, svarbu išanalizuoti vietos maisto produktų įvairovę ir jų realizavimą. Tam buvo naudotasi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro (Valdų registro) bei Statistikos departamento duomenimis, kurie parodė, kad nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2024 m. sausio 1 d. valdų skaičius sumažėjo 10 736 valdomis, o 2025 m. sausio 1 d. buvo įregistruota 150 300 valdų (žr. 1 pav.). Deja, nors padidėjimas nedidelis ir nepasiekė 2019 m. skaičiaus, bet rodo teigiamą tendenciją, kad yra norinčių užsiimti produktų auginimu, žemės ūkio produkcijos gamyba.

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos Statistikos departamentas
Source: according to Lithuanian statistical department

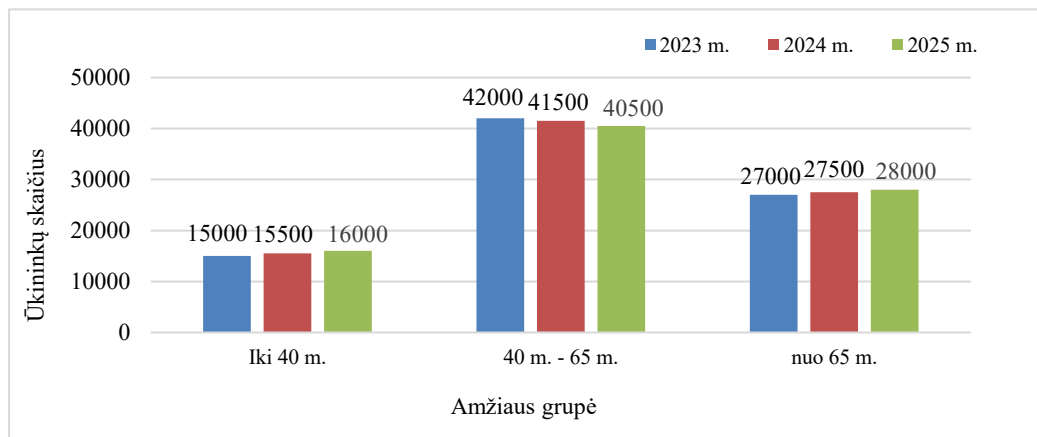
1 pav. Valdų skaičius 2019-2025

Fig. 1. Number of holdings 2019-2025 per year

Pagal valdų plotą 2024 m. sausio 1 d. Lietuvoje vyraavo valdos, kurių žemės plotas yra nuo 1 iki 5 ha, tai sudarė 41 proc. visų valdų skaičiaus, 19 proc. 5–10 ha, tačiau 2025 m. tokių ūkių skaičius nežymiai padidėjo. Mažiausiai buvo stambių valdų: valdos 200–300 ha ploto sudarė 0,53 proc., 300–500 ha – 0,38 proc., virš 500 ha – 0,28 proc.

Siekiant atskleisti ūkių veiklos sąsajas su vietos maisto sistema, tyrimą apsunkina tai, kad duomenys apie maisto sistemų organizavimą Lietuvoje nepateikiami, todėl pasitelkiami trejų metų (2023 01 01 – 2025 01 01) statistiniai duomenys ne tik apie valdas, bet ir apie ūkininkų skaičių (jie pagrindiniai maisto sistemos dalyviai – produktų augintojai, perdirbėjai), jų amžių, ūkių pasiskirstymą pagal veiklos rūšis, nes produktų įvairovė svarbi patenkinant vietos vartotojų

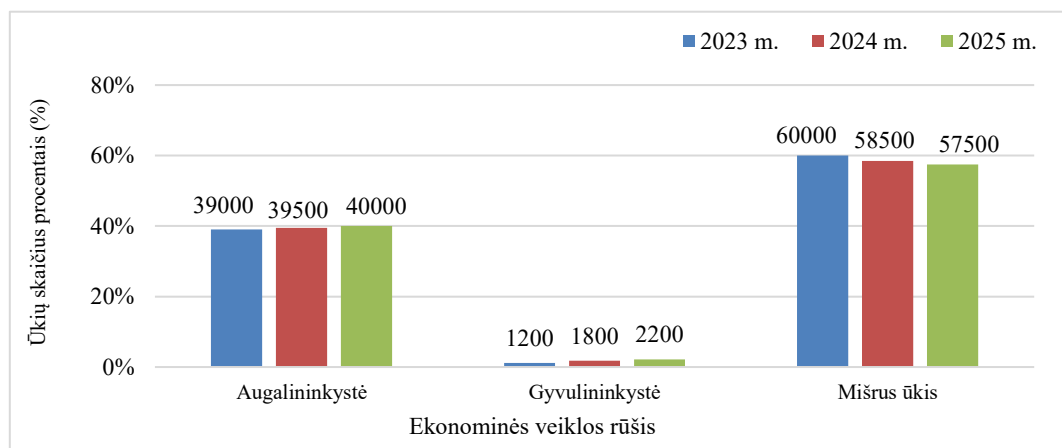
poreikius ir organizuojant maisto sistemą. Analizuojant 2023–2025 m. laikotarpį pagal ūkininkų amžiaus grupes (žr. 2 pav.) pastebimos šios tendencijos: iki 40 m. ūkininkų skaičius didėja (nuo 15 544 iki 16 000). Tai rodo nežymų jaunų ūkininkų išsitraukimo augimą, 40 m. – pensinio amžiaus grupėje stebimas mažėjimas (nuo 42 327 iki 41 000), kas gali būti siejama su natūralia ūkininkų senėjimo struktūra. Pensinio amžiaus ūkininkų skaičius nuosekliai didėja (nuo 26 966 iki 27 500), patvirtindamas bendrą žemės ūkio sektoriaus senėjimo tendenciją. Bendrai galima teigti, kad nors jaunų ūkininkų skaičius šiek tiek auga, sektoriuje vis dar dominuoja vyresnio amžiaus ūkininkai, o tai gali turėti ilgalaikį poveikį žemės ūkio konkurencingumui ir inovacijų diegimui, nes vyresnio amžiaus žmonėms sunkiau prisitaikyti ir diegti technologines naujoves.

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis
Source: according to Lithuanian statistical department

2 pav. Ūkininkų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2023 01 01 – 2025 01 01
Fig. 2. Distribution of farmers by age 2023 01 01 - 2025 01 01

Apibendrinant statistinius duomenis, t.y. ūkininkų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes (žr. 2 pav.), galima teigti, kad lėtai auga tiek ūkininkų iki 40 m., tiek pensinio amžiaus. Pastebimos neigiamos tendencijos, mažėja ūkininkaujančių nuo 40 m. iki pensinio amžiaus žmonių ir tai gali neigiamai veikti vietos maisto sistemą. Pažymėtina, kad daugiausia jaunųjų ūkininkų yra Kauno (2226) ir Vilniaus (2762) apskrityse.

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis
Source: according to Lithuanian statistical department

3 pav. Ūkių pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis 2023 01 01 – 2025 01 01
Fig. 3. Distribution of farms by type of economic activity 2023 01 01 - 2025 01 01

Pagal 3 paveikslą duomenis matyti, kad dominuoja mišrus žemės ūkiai, antroje vietoje – augalininkystės, o trečioje – gyvulininkystės ūkiai. Vertinant ekonominės veiklos struktūrą: augalininkystės dalis, per analizuojamą laikotarpį, nežymiai auga (nuo 39 proc. iki 40 proc.). Gyvulininkystės ūkių dalis (nuo 1200 iki 2200 ūkių) padidėja nuo 1 iki 2,2 proc. bendrame ūkių skaičiuje, tačiau išlieka nedidelė. Mišrių ūkių skaičius (2023 m. bendras ūkių skaičius 100200 – 2025 – 99700) mažėja nuo 59,88 proc. iki 57,6 proc., kas rodo ūkių specializacijos stiprėjimą. Pastebėta, kad Lietuvos žemės ūkyje išlieka augalininkystės specializacijos tendencija ir mišrių ūkių dalies mažėjimas. Tai gali neigiamai veikti vietos maisto sistemą, nes mažėja produktų įvairovės pasirinkimas.

Vietos maisto sistemų organizavime svarbu nagrinėti ne tik žemės ūkių skaičių, bet ir ekologiškų ūkių skaičių. Pagal Statistikos departamento duomenis jų yra įvairių, o bendras skaičius Lietuvoje auga. Duomenys rodo, kad daugelyje sričių rodikliai yra geri, tačiau kai kuriose srityse ūkių skaičius mažėja, pvz. įmonių, parduodančių pieną, skaičius

Lietuvoje mažėja. Lietuvoje, lyginant su 2021–2022 m., tiesioginiai pieno pardavimai sumažėjo 1,71 tūkst. tonų, arba 7,3 proc. Pagal Žemės ūkio duomenų centrą (ŽŪDC, 2024, 2025), 2023 m. žaliavinio pieno kiekis iš ūkininkų buvo supirktas virš 1,1 mln. t pieno nuo ūkių (iki spalio mėn.), lyginant su 2022 m. buvo nedidelis augimas (maždaug +1 proc. pagal supirktų pieno tonų skaičių). Tačiau 2025 m. rugsėjo mėn. duomenimis, supirkimo kiekis buvo ~126,3 tūkst. t, tai yra apie 5,4 proc. daugiau nei 2024 m. rugsėjį, o tai rodo augimo tendenciją. Kitais mėnesiais 2025 m. supirkimo apimtys taip pat augo, palyginti su 2024 m. to paties laikotarpio mėnesiais. Todėl galima daryti išvadą, kad pieno pardavimo ir supirkimo apimtys Lietuvoje 2024 ir 2025 m. augo, lyginant su 2023 m. Tačiau į kitas ES šalis parduodantys pieno gamintojai nurodė, kad 2023 m. žalią pieną pardavė perdirbti Lenkijoje, Latvijoje ir Vokietijoje registruotiems ūkio subjektams, todėl mažėja pieno pardavimas tiesioginiam vartojimui.

Mėsos gamyba Lietuvoje 2024 m. sausio–spalio mėn., palyginti su 2023 m. tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo. Dėl kainų kitimo keitėsi mėsos gamybos apimtys: 2025 m. sausio–liepos mėn., palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2024 m., Lietuvoje fiksuotas kiaulių supirkimo kainos mažėjimas, tačiau skerdimo apimtys didėjo, o lyginant 2025 m. sausio–vasario mėn. su 2024 m. tuo pačiu laikotarpiu, Lietuvoje sumažėjo mėsos gamyba. Tai nulėmė galvijų skerdimo ir mėsos (skerdienos) apimtis dėl nevienodų supirkimo kainų, nes 2025 m. III ketvirtį Lietuvoje ir ES vidutinė kiaulių supirkimo kaina mažėjo, taip pat mažėjo avių skerdimų skaičius (ŽŪDC, 2024, 2025). Šios tendencijos gali neigiamai atsiliepti vietos maisto sistemai. Pagal Europos Komisijos žemės ūkio produktų duomenų bazę (FAOSTAT 2023, 2024), daržovių gamybos Lietuvoje rodikliai geresni nei pieno ir mėsos. 2023 m. daržovių buvo užauginta 152 010 t, o 2024 m. – 180 750 arba 28740 t daugiau, kas leidžia geriau patenkinti vartotojų paklausą vietinėmis daržovėmis (FAOSTAT 2024). Be to, tai padėtų plėsti vietos maisto sistemą.

Išvados

1. Nėra nusistovėjusios nuomonės, kas yra vietos maisto sistema, ši sąvoka aiškinama įvairiai, nuo nesudėtingo, apimančio vietą, dalyvius ir jų ryšius iki kompleksinio, kuris apima procesus, tinklavėiką ir įvairias posistemas bei vietos maisto sistemos tikslus. Taip pat nėra aiškiai ir vienareikšmiškai apibrėžtų vietos maisto sistemos organizavimo principų ir metodų, jie yra sukuriami ar nustatomi atsižvelgiant į konkrečią situaciją. Pažymėtina, kad vietos maisto sistemos organizavimas susijęs ne tik su socialiniais, ekonominiais, aplinkosauginiais, bet ir politiniais veiksniais. Mokslininkai vis dažniau akcentuoja, kad vietos sistemos transformuojasi ir šiame procese vis aktyviau dalyvauja valdžios institucijos, priklausomai nuo vietovės plėtros strateginių ir politinių tikslų, kurie įtakoja produktų tiekimo grandines.

2. Siekiant organizuoti vietos maisto sistemas, kad ūkininkų produktai greičiau pasiektų vartotojus, visų pirma, reikia įtraukti vietinius ūkininkus. Nors Lietuvoje mažėja valdų skaičius, tačiau daugėja jaunų ūkininkų skaičius. Nors 2023–2025 m. laikotarpiu matyti ūkininkų senėjimo tendencija, o jaunesnių nei 40 m. ūkininkų skaičius didėja nežymiai, bet visgi tai yra teigiamas įsitraukimo į žemės ūkio veiklą aspektas ir pagal ūkininkų amžiaus grupę. Auganti pensinio amžiaus ūkininkų dalis Lietuvoje daro reikšmingą poveikį vietos maisto sistemos tvarumui ir tęstinumui. Nepakankama kartų kaita gali lemti ūkių mažėjimą, gamybos koncentraciją bei lėtesnį inovacijų diegimą, o tai silpnina vietinę maisto pasiūlą. Tuo pačiu vyresni ūkininkai išlieka svarbūs tradicinių žinių ir vietos maisto kultūros puoselėtojai. Todėl yra būtinos kryptingos priemonės, užtikrinančios sklandžią kartų kaitą ir tvarią sektoriaus plėtrą.

3. Išliekanti augalininkystės specializacijos tendencija ir mažėjanti gyvulininkystės bei mišrių ūkių dalis gali silpninti vietos maisto sistemos struktūrinį balansą. Didėjanti orientacija į augalinę produkciją dažnai skatina žaliavinės produkcijos eksportą, tuo tarpu vietos rinkoje gali mažėti gyvulinės kilmės produktų pasiūla ir trumpųjų tiekimo grandinių įvairovė. Mažėjant mišrių ūkių skaičiui, silpnėja agroekologinis tvarumas ir maistinės gamybos cikliškumas regionuose. Todėl ilgalaikėje perspektyvoje ši struktūrinė transformacija gali mažinti vietos maisto sistemos atsparumą ir savarankiškumą.

Literatūra

1. Anggraeni E.W., Handayati Y, Novani S. (2022). Improving Local Food Systems through the Coordination of Agriculture Supply Chain Actors. *Sustainability*, 14, 3281. <https://doi.org/10.3390/su14063281>
2. Atkočiūnienė V., Vaznonienė G., Kiaušienė I., Pakeltienė R. (2019). Trumpųjų maisto grandinių organizavimo prielaidos. *Vadybos mokslas ir studijos – kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai*, 41(4). <https://doi.org/10.15544/mts.2019.45>
3. Atkočiūnienė V., Žyvatkauskaitė I. (2020). Vietos maisto sistemos organizavimu suinteresuotų veikėjų analizė: Raseinių rajono atvejis, Volume 30, Issue 1 (2020), 5–14. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.15181/rfds.v30i1.2030>
4. Belletti G., Marescotti A., (2020). Short food supply chains for promoting local food in local markets, UN: Industrial development Organization. Prieiga per internetą: <https://www.suster.org/wp-content/uploads/2020/06/SHORT-FOOD-SUPPLY-CHAINS.pdf>
5. Sharma, D. (2025). Resilient local food systems and capabilities for sustainable development in Uttarakhand. *Journal of Agricultural Science*, 17(9), 1–18. <https://doi.org/10.5539/jas.v17n9p1>
6. Enthoven, L., & Van den Broeck, G. (2021). Local food systems: Reviewing two decades of research. *Agricultural Systems*, 193, 103226. <https://doi.org/10.1016/j.agsy.2021.103226>
7. Eurostat, Agri-Food Data Portal. <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DataPortal/home.html> (žiūrėta 2025-11-25, 2026-02-09)

8. FAOSTAT. Food and Agriculture data. <https://www.fao.org/faostat/en/#home> (žiūrėta 2026-01-25, 2026-02-07)
9. Lietuvos žemės ūkis: faktai ir skaičiai. (2024) Nr. 1 (33) VI Žemės ūkio duomenų centras. Prieiga per internetą: https://zudc.lt/wp-content/uploads/2024/05/Faktai-ir-skaiciai_internetui_2024-m.-Nr.-1-33.pdf
10. LR Žemės ūkio ministerija. 2026-02-09 – „Agro RINKA“ 2 (472) Interaktyvus leidinys. Prieiga per internetą: https://zudc.lt/leidiniai/2026-02-09-agro-rinka_2-472/ (žiūrėta 2026-02-11)
11. Lietuvos statistikos departamentas. Rodiklių duomenų bazė. Žemės ūkis. Prieiga per internetą: https://osp.stat.gov.lt/Statistiniu-Rodikliu-Analize#/.zemės_ūkis
12. Skulskis V., Girgždienė V. (2016). Ekologiškų pieno produktų tiekimo grandinės plėtotė Lietuvoje: Mokslo studija. Vilnius: Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas. 86 p. Prieiga per internetą: https://app.ekvi.lt/uploads/Ekologisku_pieno_produkto_tiekimo_grandines_cf848d9290.pdf
13. Sonnino R. (2013). Local foodscapes: place and power in the agri-food system. *Acta Agriculturae Scandinavica*, Vol. 63. <https://doi.org/10.1080/09064710.2013.800130>
14. Sonnino R., Milbourne P. (2022). Food system transformation: a progressive place-based approach, *Local Environment*, 27(7), 915–926 <https://doi.org/10.1080/13549839.2022.2084723>
15. Žemės ūkio duomenų centras. Faktai ir skaičiai 2025 m. Nr. 1 (35), Nr. 2 (36) Interaktyvus leidinys. Prieiga per internetą: <https://my.visme.co/view/rzndmvv0-faktai-ir-skaiciai#s3> (žiūrėta 2026-02-12)

THE TRENDS OF LITHUANIAN FARM ACTIVITIES AND THEIR CONNECTION WITH THE LOCAL FOOD SYSTEM

Abstract

The aim of the article – based on the analysis of scientific literature and supported by statistical data, to reveal the impact of changes in Lithuanian farm activities on the local food system. The study shows that the organization of local food systems in Lithuania is directly related to the demographic and structural development of farms. Although the total number of holdings is decreasing, a slight increase in the number of young farmers indicates positive prospects for generational renewal. However, the growing share of retirement-age farmers and the slow generational turnover pose a risk to the continuity of the local food system, the implementation of innovations, and the diversity of production supply. Moreover, the increasing specialization in crop production and the declining share of livestock and mixed farms weaken the agroecological balance and may reduce the resilience and self-sufficiency of the local food system. The results highlight the need for targeted policies and support measures to ensure the sustainable development of local food systems.

Keywords: local food system, products, food supply chains, agricultural entities, changes.